

Politieke Markt

Vergadering van 14 mei 2024

Programma - Duurzaamheid

Vastleggen programmeringsafspraken windenergie in Steenwijkerland tot en met 2030

Auteur

Arnold Vedder

Overlegd met

Ton van Amerongen, Johannes Terpstra, Leon Pulles

Portefeuillehouder

M. Scheringa

Samenvatting

De provincie Overijssel heeft aan gemeenten voorgesteld om programmeringsafspraken te maken op het gebied van windenergie, zodat ze kan reguleren hoe het beoogde doel van 2 TWh (terawattuur) aan windenergie in 2030 wordt bereikt. Zo wil ze voorkomen dat ze ieder windenergie-initiatief dat voldoet aan de wettelijke criteria in behandeling moet nemen. Ook aan de gemeente Steenwijkerland is gevraagd of zij behoefte heeft aan programmeringsafspraken. Worden er geen afspraken gemaakt dan geldt dat de provincie initiatieven in behandeling neemt, totdat het provinciale 'plafond' van 2 TWh is behaald. Daarom wordt de raad gevraagd om bijgevoegde afspraken te bevestigen, zodat de gemeente Steenwijkerland zelf de regie behoudt door zelf een plafond te creëren voor opwek in onze gemeente en er zo geen ruimte ontstaat voor ongewenste initiatieven.

Beschrijving

Inleiding

De provincie Overijssel wil bereiken dat er tot en met 2030 voldoende windenergie wordt ontwikkeld om haar duurzaamheidsdoelen te behalen. Tegelijkertijd wil ze een wildgroei aan windenergie voorkomen en heeft daarom gezocht naar een mogelijkheid om windinitiatieven te reguleren. Dat kan met behulp van het creëren van schaarste. De provincie wil dat doen door de gemeentes aan te bieden om programmeringsafspraken te maken waarmee een maximum (plafond) aan op te wekken GWh (gigawattuur) tot 2030 wordt bepaald en indien gewenst de beschikbare locaties kunnen worden beperkt.

Worden er geen afspraken gemaakt dan geldt dat de provincie initiatieven die voldoen aan de wet en haar beleid in behandeling neemt, totdat het provinciale 'plafond' van 2 TWh (terawattuur) is behaald. Daarom wordt de raad gevraagd om bijgevoegde afspraken te bevestigen, zodat de gemeente Steenwijkerland maximale invloed kan uitoefenen en niet buiten spel komt te staan. Het format van de afspraken is gegeven door de provincie en is ingevuld door het college (bijlage 1) en wordt in dit voorstel voorgelegd aan de raad.

Het provinciale doel, de stand van zaken en het beleid worden hierna eerst toegelicht, zodat duidelijk wordt waar de programmeringsafspraken vandaan komen. Daarna zal de invulling van die afspraken worden ingegaan. Deze afspraken heeft het college onder voorbehoud van goedkeuring door raad naar de provincie gestuurd. Indien de raad niet akkoord gaat met dit voorstel, vervallen de afspraken.

Provinciaal doel, stand van zaken en beleid

De provincie Overijssel is verdeeld in twee regio's waarvoor een energiestrategie is opgesteld: de RES-regio's Twente en West-Overijssel. Deze regio's hebben samen toegezegd in 2030 ruim 3,3 TWh aan duurzame energie op te wekken. In het verleden heeft de gemeente Steenwijkerland aangegeven hier een bijdrage van 171 GWh aan te willen leveren. Toen die afspraken over de hoeveelheid op te wekken duurzame energie werden gemaakt, is ook aangegeven dat bij de invulling van de opwek moet worden gestreefd naar een verhouding van 60% windenergie en 40% zonne-energie. Dat komt neer op bijna 2 TWh aan windenergie en daarvan is momenteel zo'n 222 GWh gerealiseerd en zit zo'n 156 GWh in de pijplijn. Omdat projecten voor windenergie vaak een doorlooptijd hebben van 4-7 jaar, moet er daarom de komende jaren nog veel gebeuren. De provincie heeft daarom eerder aangegeven dat ze vanaf dit jaar initiatieven voor windenergie in behandeling neemt.

Tegelijkertijd bestaat er zowel in de samenleving, bij de gemeentes als bij de provincie terughoudendheid over windturbines. De provincie heeft dat vertaald in voorgenomen beleid en inmiddels ook (concept)regels. Daaruit volgt onder andere dat de provincie een wildgroei aan windturbines wil voorkomen door verschillende gebieden voor windenergie uit te sluiten andere gebieden juist aan te wijzen, te eisen dat nieuwe initiatieven in principe bestaan uit opstellingen van minimaal 4 windturbines en wil ze zoveel mogelijk rekening houden met het lokale beleid.

Programmeringsafspraken

De programmeringsafspraken passen bij de beide beginselen (doelen bereiken en terughoudendheid). Met de afspraken wordt een maximum aan op te wekken energie vastgesteld en worden indien gewenst locaties overeengekomen (en andere locaties daarmee uitgesloten) waar windenergie kan worden ontwikkeld. Ook is er de mogelijkheid om te faseren in tijd. Dat wil zeggen dat er maar een bepaalde hoeveelheid mag worden ontwikkeld in GWh, op een bepaalde plek tot een bepaald moment. Bijvoorbeeld maximaal 80 GWh op te wekken tot aan 2028 op locatie x.

Met de programmeringsafspraken wordt zo een vorm van schaarste gecreëerd: er is slechts ruimte voor initiatieven voor windenergie op een beperkt aantal plekken en voor een beperkt aantal GWh. Die schaarste geeft de provincie de mogelijkheid om initiatieven voor windenergie te reguleren en te voorkomen dat er meer windturbines worden ontwikkeld dan nodig. Zonder schaarste heeft de provincie als bevoegd gezag voor windenergie (tussen 5 en 100 MW) de plicht om initiatieven te behandelen, totdat het provinciale doel van 2 TWh is bereikt. Met schaarste kan ze initiatieven afwijzen die ertoe zouden leiden dat de programmeringsafspraken worden overschreden. Zo worden gemeentes met de programmeringsafspraken aan de ene kant bewogen om werk te maken van windenergie en kan aan de andere kant worden voorkomen dat er meer windenergie tot stand komt dan de provincie nodig acht.

Tijdspad

De provincie heeft in het verleden aangegeven per 1 januari 2024 initiatieven voor windenergie in behandeling te nemen, maar wil dat vanwege de programmeringsafspraken uitstellen naar 1 september van dit jaar. Om de deadline van 1 september te halen, heeft de provincie op 9 maart 2024 gevraagd aan gemeentes om voor 1 april de door hen gewenste afspraken door te geven. Omdat afstemming met de raad binnen dat tijdspad niet mogelijk is, geeft de provincie daarbij de mogelijkheid om afspraken te maken onder voorbehoud van instemming door de raad. Als de

afspraken tijdig zijn gemaakt en de raad later instemt, zal de provincie de afspraken gebruiken. Dat betekent dat ze dan het doorgegeven maximum gebruiken en indien gewenst de doorgegeven gebieden. Als geen gebieden zijn aangegeven, zal de provincie initiatieven toetsen aan het eigen beleid (onder andere de windladder) en aan de door een gemeente bepaalde zoekgebieden. Die zoekgebieden moeten dan wel voor 1 september 2024 tot stand zijn gekomen.

Invulling Steenwijkerland

Het college stelt daarom voor om programmeringsafspraken te maken, zodat wordt voorkomen dat Steenwijkerland een gemeente wordt waarvoor initiatieven in behandeling worden genomen totdat het provinciale plafond is bereikt. Daarbij moet bedacht worden dat bij de invulling daarvan de provincie uitgaat van de gedachte dat één windturbine 20 GWh per jaar opwekt. Dat is een vereenvoudiging van de werkelijkheid. In de praktijk zal een moderne windturbine meer kunnen opwekken dan 20 GWh, maar door de opbrengst van 1 windturbine vast te zetten op 20 GWh gebruikt iedere gemeente hetzelfde uitgangspunt en kan er makkelijker worden gerekend. Vier windturbines staan voor de programmeringsafspraken dus in heel Overijssel gelijk aan 80 GWh, ook als het in praktijk leidt tot meer dan 90 of 100 GWh per jaar.

Locatie

Omdat er op het moment dat dit voorstel wordt geschreven, er nog geen definitieve locaties bekend zijn en het ook niet haalbaar is om voor 1 april 2024 tot definitieve locaties te komen, wordt er geen locatiekeuze gemaakt. De locaties die zijn genoemd in de routekaart bij het raadsvoorstel "Ruimte voor wind op (Steenwijker)land" (ten noordwesten van Oldemarkt, defensieterrein, het grensgebied Meppel en een mogelijke nog te vinden locatie) worden geen onderdeel van de programmeringsafspraken. Dat komt omdat de programmeringsafspraken voorlopig niet kunnen worden aangepast. Een 'voorlopige' keuze in de programmeringsafspraken zou dan in de praktijk een definitieve keuze betekenen, terwijl juist is voorgesteld om locaties nog nader te onderzoeken. Dat betekent dat de provincie vanaf 1 september 2024 alleen het doorgegeven maximum kan toepassen, samen met hun eigen windbeleid en eventueel geformuleerd gemeentelijk windbeleid met vastgestelde zoekgebieden.

Maximumaantal GWh en toelichting

Als maximum stelt het college voor om 80 GWh op te wekken in 2030. Zo wordt dus ruimte geboden aan maximaal 4 windturbines. De hoeveelheid van 80 GWh komt voort uit o.a. de clustereis van de provincie. Indien uiteindelijk voor de locatie ten noordwesten van Oldemarkt wordt gekozen, moet voldaan worden aan de clustereis van minimaal 4 windturbines. Dat staat voor de programmeringsafspraken dan gelijk aan 80 GWh. Er is dan dus geen ruimte meer voor een extra initiatief. Wordt uiteindelijk voor het defensieterrein gekozen dan geldt de clustereis van 4 turbines niet en zouden misschien ook twee turbines zijn toegestaan. Ook dan is er geen ruimte voor een tweede initiatief. De clustereis geldt namelijk wel voor de locatie ten noordwesten van Oldemarkt en 4 windturbines bovenop 2 windturbines zou tot een overschrijding van het maximum leiden (120 in plaats van 80 GWh).

Conclusie

Met deze afspraken wordt voorkomen dat de in het raadsvoorstel "Ruimte voor wind op (Steenwijker)land" voorgestelde route wordt doorkruist en Steenwijkerland tot meer windenergie wordt verplicht dan noodzakelijk is.

Gewenst resultaat

Met het vastleggen van programmeringsafspraken behoudt de gemeente Steenwijkerland de regie op de ontwikkeling van windinitiatieven.

Argumenten

1.1 Met programmeringsafspraken wordt voorkomen dat initiatiefnemers hier de ruimte krijgen totdat het gewenste aandeel duurzame energie van de provinciale is bereikt.

De afspraken maximeren zowel de totale hoeveelheid op te wekken energie uit wind als de locaties waar dat kan gebeuren. Daardoor blijft het mogelijk dat de gemeente (mede)initiatiefnemer wordt of zelf kaders kan geven voor initiatieven.

Kanttekeningen en risico's

n.v.t.

Duurzaamheid en social return

Programmeringsafspraken moeten bijdragen aan het op een goede manier kunnen behalen van onze duurzaamheidsdoelen. Waarbij niet alleen ruimte is voor duurzame energie, maar ook voor draagvlak en de mogelijkheid dat zoveel mogelijk van de opbrengst van de duurzame energie in de omgeving blijft.

Financiële toelichting

n.v.t.

Communicatie en participatie

NVT

Uitvoering en planning

Na vaststelling van dit raadsvoorstel worden de afspraken naar gedeputeerde staten (GS) verstuurd als programmeringsafspraken. GS worden ingelicht over de uitkomst.

Is het besluit openbaar?

Ja

Besluit

Het college legt het volgende voor aan de gemeenteraad:

De programmeringsafspraken (bijlage 1) voor windenergie in Steenwijkerland tot en met 2030 vast te stellen, waarmee het maximum aan op te wekken energie wordt bepaald op 80 GWh (gigawattuur).